

Gheorghe GRAUR,

master în drept, asistent-universitar

al Catedrei „Drept Polițienesc” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Vasile ZAVATIN,

doctor în drept, conferențiar universitar

al Catedrei „Drept Polițienesc” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

ANALIZA NOMENCLATORULUI INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PRIVIND COOPERAREA POLIȚIENEASCĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Rezumat:

Acest studiu nu este primul care tratează acest subiect, dar cert este că datorită importanței care o generează va fi unul puternic mediatizat și discutat în următorul secol. Fapt datorat sensibilității cooperării între state, criminalității mereu crescânde, luând amploare ca o caracteristică interstatală/ transnațională, datorită politicilor internaționale și europene care sunt neuniforme privind unele valori primordiale în societate.

Cooperarea polițienească este afectată și de instabilitatea politicii generată de regiunile secesioniste și de minoritățile din cadrul statelor ce cooperează în domeniul activității polițienești.

Cooperarea polițienească și judiciară în materie penală face obiectul unui pilon și al Uniunii Europene, respectiv al treilea pilon, și se referă la cooperarea interguvernamentală.

Fenomenul globalizării, intensificat cu precădere în ultimii zece ani ai mileniului trecut, ne-ar putea determina să credem că activitatea polițienească internațională este apanajul lumii contemporane.

Analiza nomenclatorului internațional și european privind cooperarea polițienească în materie penală ne ajută la realizarea efectivă a cooperării polițienești internaționale alcătuite din mai multe activități, precum: studii internaționale de identificare corectă a amenințărilor; coordonarea acțiunilor instituțiilor implicate; creșterea schimbului de informații; armonizarea legislației penale și procedurală a statelor; asistența juridică internațională în materie penală etc.

Cuvinte cheie: *cooperarea polițienească internațională, dreptul comunitar, cadrul juridic european, Comunitatea Europeană, Convenția EUROPOL, asistența juridică internațională, cooperarea polițienească în materie penală etc.*

Summary:

This study is the first to treat the subject, but the fact is that due importance it generates will be one publicized and discussed in the next century. Fact due to the sensitivity of interstate cooperation, the increasing crime, taking scale as a octopus inter/ transnational, international and European policies because they are patchy on some primordial values in society.

Police cooperation is affected by policy instability generated by regions secessionist and minorities within states cooperating in the business police.

Police and judicial cooperation in criminal matters subject to a pillar of European Union and third pillar, and relates to intergovernmental cooperation.

Globalization, increased notably in the last decade of the last millennium, we could cause to believe that international policing is the prerogative of the world contemporary.

Analysis of international nomenclature and European police cooperation criminal matters helps us to achieve effective international police cooperation consisting of more activities, such as international studies of correct identification of threats; coordinating the actions of the institutions involved; increasing information exchange; harmonization criminal and procedural legislation of the states; international legal assistance in criminal matters etc.

Keywords: *International police cooperation Community law, the European law, the European Community, the Europol Convention, legal assistance international police cooperation in criminal matters, etc.*

Introducere. Cel mai important document cu valoare absolută universală în materia drepturilor omului, din care derivă tot nomenclatorul juridic privind cooperarea polițienească este: Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO), este unul din primordialele instrumente, care garantează drepturile și libertățile omului și ocupă un loc adecvat alături de Marea Cartă a Libertății, Declarația franceză a drepturilor omului și cetățeanului, Declarația americană de independență etc. „Pe parcurs, după Declarația Universală a Drepturilor Omului, Adunarea Generală a ONU a adoptat peste 60 de convenții, pacte și alte documente privind drepturile omului...” [1, p. 46].

În literatura de specialitate s-a statuat că Declarația, încorporată în preambulul constituțiilor multor state și reluată de alte documente ale Adunării Generale, a contribuit la formarea unor reguli cutumiare bazate pe conținutul declarației [1, p. 45].

„Toate documentele internaționale, atât cele încheiate în cadrul ONU, cât și cele la nivel regional, atestă, deci, că recunoașterea drepturilor omului are un caracter de universalitate și că protecția lor juridică se impune oricărui stat, oricărei comunități, cu valoare de obligativitate „erga omnes” [2, p. 26].

În ultimii ani, în organizațiile internaționale care au preocupări pe linia drepturilor omului a fost abordată în mod repetat problema activității poliției. Congresele cincinale, organizate sub auspiciile Națiunilor Unite, privind prevenirea și combaterea crimei și delincvenței internaționale, au dezbătut și ele aspectul de fond privind conduita preventivă a poliției. Desigur, în privința rolului poliției au fost și sunt încă păreri destul de controversate, dar s-a ajuns unanim la ideea că acest organ este foarte necesar pentru societate, indiferent de sistemul politic și forma de guvernământ și că plasarea lui pe o anumită conduită contribuie substanțial la stabilitate și echilibru în societate [3, p. 110].

Cât privește continentul european, nici organismele internaționale europene n-au rămas în urmă cu adoptarea unor măsuri în acest sens.

Astfel, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a elaborat în 1979 Declarația cu privire la poliție, prevederile căreia conțin aceleași preocupări asupra rolului polițiștilor ca garanți și protectori ai drepturilor omului. Pentru confirmarea celor expuse mai sus, sunt dispozițiile punctelor 1, 2 și 4 ale Preambulului suscitării Declarației [4, p. 38].

Cooperarea polițienească internațională presupune mai multe activități, precum: studii internaționale de identificare corectă a amenințărilor; coordonarea acțiunilor instituțiilor implicate; creșterea schimbului de informații; armonizarea legislației penale și procedurale a statelor; asistența juridică internațională în materie penală; derularea și executarea unor acte procedurale solicitate prin comisii rogatorii; schimbul de date și informații operative și cooperarea directă între polițiile diferitor state [5, Issue 2/2014].

Cooperarea polițienească internațională este opera coordonată a polițiștilor țărilor membre ce acționează în același timp ca furnizori și ca solicitanți ai informațiilor și serviciilor necesare prevenirii și combaterii criminalității internaționale. La realizarea scopurilor și sarcinilor prevenirii și combaterii criminalității in-

ternaționale o contribuție deosebită este adusă de 181 țări membre care formează OIPC – INTERPOL.

Organizația Internațională a Poliției Criminale – INTERPOL este un mecanism și intermediar de colaborare practică a serviciilor poliției criminale ale diferitor state în activitatea lor de preîntâmpinare și descoperire a infracțiunilor, de cooperare și coordonare a acțiunilor comune de urmărire, depistare și reținere a infractorilor internaționali. În acest mecanism de colaborare OIPC – INTERPOL activează ca un centru mondial unic în elaborarea strategiei și tacticii comune în combaterea criminalității cu caracter internațional [6, p. 20].

Pe măsură ce programele de educație transnațională continuă să prolifereze se remarcă și o amplificare a competenței interculturale, concept modern care vizează o adaptare corespunzătoare a curriculumului și a resurselor umane implicate în astfel de programe educaționale. Senzitivitatea culturală a fost identificată ca un predicator esențial al succesului atunci când se învață și se acționează într-un mediu intercultural [7, p. 266].

Această cercetare subliniază faptul că globalizarea deschide posibilități enorme pentru dezvoltarea societății umane și schimbarea ordinii mondiale, dar acest proces creează și probleme care pot afecta soarta civilizației prin diferite atingeri ale idealurilor, pe care le protejează inclusiv cadrul juridic național. „Pentru a evita această extremă, umanitatea va trebui să dezvolte și să promoveze normele dreptului internațional în relațiile dintre state, norme, care prin esența lor, au menirea să asigure supremația legii în relațiile internaționale și naționale ale statelor și să consolideze un cadru instituțional eficient de construcție a păcii mondiale și de soluționare a tuturor diferendelor” [8, p. 3-5].

Materiale și metode aplicate. În procesul studiului dat au fost utilizate următoarele metode de cercetare științifică: analiza istorică, analiza sistemică, analiza logică, analiza comparativă, sinteza și clasificarea.

Materialele utilizate sunt: actele legislative și normative internaționale și naționale în domeniu a Republicii Moldova, doctrina și alte materiale relevante.

Rezultate obținute și discuții. Actualmente fiind un subiect „tabu”, cooperarea poate presupune – pe lângă schimbul de informații – toate celelalte atribuții ale Europol menționate în convenție, în special schimbul de cunoștințe de specialitate, rapoarte privind situații generale, informații privind procedurile de investigare, informații privind metodele de prevenire a criminalității, participarea la activități de pregătire, precum și oferirea de consultanță și sprijin în investigațiile criminale individuale [9, p. 336]. Relația dintre poliție și public este un element cheie într-o democrație. În acest tip de societate, poliția este responsabilă nu doar în fața statului, dar și vizavi de populație, iar eficacitatea sa depinde, în mare măsură, de susținerea celei din urmă. În acest sens, funcția socială și calitatea de serviciu public al poliției sunt importante, de asemenea pentru funcția sa represivă [10, p. 13].

În opinia autorilor Victor Balmuș și Valeriu Muntean, ordinea publică este o proprietate a sistemului social ce reprezintă un sistem de relații sociale care apar ca rezultat al respectării și executării normelor de drept și celor de alt gen, ce regle-

mentează comportamentul uman în locurile publice în care se asigură securitatea personală și publică [11, p. 17].

În cadrul forțelor de ordine publică (poliția, trupele de carabinieri etc.) și al sistemului judiciar din țara noastră prima linie de apărare împotriva infractorilor o constituie forța polițienească, care, în principiu, execută serviciul intern, în contact direct cu strada, populația, având misiunea de a aplica și veghea la respectarea legii [12, p. 9].

Astfel, conform art. 2 al Legii nr. 320: „*Poliția este o instituție publică specializată a statului, în subordinea MAI, care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii...*” [13, art. 2].

Conform art. 2 din Legea Republicii Estonia cu privire la poliție, aceasta din urmă este „*organul executiv al puterii de stat, ce în procesul de realizare a atribuțiilor sale, poate în împrejurările și în modul prevăzut de legi și alte acte normative ale Republicii Estonia, să aplice mijloace speciale și arma de foc*”.

Potrivit destinației sociale a poliției, sarcinile ei țin de domeniul acțiunilor ilegale sau de alte fenomene sociale periculoase.

Menționăm că sub incidența expresiei „*fenomene sociale periculoase*” sunt acele fapte care nu se limitează doar la frontierele unui singur stat, ci sunt extinse ca niște tentacule a unei caracatițe (criminalitatea organizată, asociațiile criminale etc.). Combaterea acestor evenimente cu înclinație negativă criminală este mai efectivă cu ajutorul cooperării polițienești în diferite sfere/ domenii (prioritate acordăm cooperării polițienești în materie penală).

Cooperarea polițienească în materie penală reprezintă un domeniu foarte important pentru dreptul comunitar. Termenul a fost introdus formal prin Tratatul de la Maastricht, când se numea Cooperarea în domeniul Justiției și Afacerilor Interne. Prin Tratatul de la Amsterdam, prevederile Pilonului III Cooperarea polițienească și judiciară în materie penală, au fost extinse și detaliate, datorită importanței deosebite a acestui domeniu. Uniunea Europeană constituie, prin caracterul său absolut unic pe scena relațiilor internaționale și prin întrepătrunderea dintre drept și politică, un obiect de studiu deosebit de interesant nu doar pentru științele juridice, ci și pentru științele politice [14, p. 27].

Un subiect destul de mediatizat, considerat o soluție pentru spațiul comunitar/ european și nu doar acolo, este crearea și implementarea unei noi forme de instituții polițienești. Un alt aspect, o altă conduită, și o nouă dotare presupune a fi un început bun, dar implementarea „de facto” a poliției comunitare va fi accelerată de conștiința membrilor ei și de mentalitatea tuturor ce vor avea tangențe cu aceste organe nou-create.

Astfel, poliția comunitară încearcă să intervină direct pentru eliminarea problemelor criminalității și a dezordinii din comunități, prin implicarea directă a comunității. Ofițerul poliției comunitare acționează printr-o prezență înarmată, îmbrăcat în uniformă, pentru a combate criminalitatea, dar cu ajutorul cetățenilor se implică în rezolvarea problemelor înainte ca ele să se manifeste în diferite forme ale criminalității. Polițistul îndeplinește o mulțime de servicii, de la educarea cetă-

țenilor asupra prevenirii criminalității și organizarea asociațiilor de cartier până la culegerea informațiilor care conduc direct la arestarea infractorilor. De asemenea, ofițerul poliției comunitare acordă atenție specială unor categorii specifice ale populației, în mod obișnuit femei, copii și bătrâni [15, p. 137].

Cităm cuvintele pline de sens și de înțelepciune ale prof. Pavel Abraham: Locul poliției comunitare într-un sistem de administrare a justiției nu poate reprezenta un segment instituțional izolat, defalcat dintr-un angrenaj care poate să funcționeze în aceiași parametri și fără intervenția sa. Fără îndoială, drumul de parcurs pentru atingerea acestui obiectiv este dificil și va necesita ajustări repetate, dar nu trebuie să se uite scopul ce trebuie atins și care a fost formulat încă de acum aproape 200 de ani: „*Poliția este publicul și publicul este poliția*”.

Obiectivele posibil de realizat, unanim recunoscute de organele polițienești naționale sau regionale în vederea contracarării tuturor formelor de criminalitate, se rezumă la o „*cooperare polițienească internațională*”.

Printre cele mai utilizate metode de cooperare polițienească internațională, evidențiem:

- asistența juridică internațională în materie penală;
- schimbul internațional operativ de date și informații cu caracter polițienesc [16, p. 1].

Existența cooperării polițienești internaționale este dictată în multe cazuri de conținutul unor tratate, convenții, pacte sau acorduri, încheiate ori ratificate de două sau mai multe state, ori de unele înțelegeri și protocoale încheiate din proprie inițiativă, care presupun executarea unor activități cu caracter polițienesc.

Indiferent de actul care generează cooperarea între state, aceasta poate fi clasificată astfel:

- a) După numărul părților contractante, există:
  - cooperare bilaterală între două state;
  - cooperare multilaterală între mai multe state.
- b) În funcție de interesele regionale și de poziția geografică a statelor contractante, există:
  - cooperare continentală (la nivelul Europei, Asiei, Americii etc.);
  - cooperare regională (de exemplu între țările balcanice, cele ale Americii Latine, Europei de SE etc.);
  - cooperare universală (în cadrul OIPC – Interpol).
- c) După conținutul actului încheiat, există:
  - cooperare simplă, când actul încheiat între state conține doar unul sau două obiective (traficul de droguri sau terorism);
  - cooperare multiplă, când actul încheiat între state cuprinde mai multe obiective [17, p. 217-218].

Cercetătorii Centrului de studii ale opiniei publice din Marea Britanie au stabilit o altă tipologie privind formele cooperării polițienești astfel:

- a) cooperare macro – care privește și pune în discuție probleme constituționale și de ordin legislativ;
- b) cooperare medie – care se referă la structurile, procedurile și practica

polițienească (T.I.S.P.O.L. – Organizația Polițiilor Rutiere Europene);

c) cooperare micro – privitoare la prevenirea și represiunea unor infracțiuni specifice [5, Issue 2/2014].

Tratatul de la Maastricht (TUE), semnat în anul 1992 (intrat în vigoare în 1993), este considerat actul constitutiv al Uniunii Europene, o uniune care la momentul acela, în funcționarea și structura acesteia, avea la bază trei piloni (Comunitățile Europene, Politica externă și de securitate comună – PESC și domeniul Justiție și afaceri interne – JAI). Conform Articolului B din TUE, Uniunea își propune, printre obiective, crearea unui spațiu fără frontiere interne, întărirea protecției drepturilor și intereselor resortisanților statelor membre prin instituirea unei cetățenii a Uniunii și dezvoltarea unei cooperări strânse în domeniul justiției și afacerilor interne. TUE, potrivit unor autori, a marcat instituționalizarea problemelor aferente JAI, pentru care Uniunea Europeană, în consens cu statele membre, trebuie să adopte măsuri adecvate de cooperare, control și combatere.

Prin Tratatul de la Amsterdam semnat în 1997 (intrat în vigoare în 1999), care a amendat prevederile TUE, sunt instituite noi prevederi prin care Uniunea Europeană tinde să devină, de facto, un „spațiu de libertate, securitate și justiție”, iar fostul domeniu JAI se transformă în „Cooperare polițienească și judiciară în materie penală” (CPJMP), fiind scoase și introduse în primul pilon, la nivel de politici ale Uniunii Europene, domeniile și reglementările legate de libera circulație a persoanelor (controlul la frontiere), vize, azil și migrație. Conform Articolului B (modificat, din TUE), Uniunea își propune ca obiective:

– să promoveze progresul economic și social, precum și un nivel ridicat de ocupare a forței de muncă și să ajungă la o dezvoltare echilibrată și durabilă, în special prin crearea unui spațiu fără frontiere interne, prin consolidarea coeziunii economice și sociale și prin instituirea unei uniuni economice și monetare care să permită, în final, o moneda unică, în conformitate cu dispozițiile tratatului;

– să își afirme identitatea pe scena internațională, în special prin punerea în aplicare a unei politici externe și de securitate comune, inclusiv prin definirea treptată a unei politici de apărare comune care ar putea conduce la o apărare comună, în conformitate cu dispozițiile articolului J.7;

– să consolideze protecția drepturilor și intereselor resortisanților statelor membre prin instituirea unei cetățenii a Uniunii;

– să mențină și să dezvolte Uniunea ca spațiu de libertate, securitate și justiție în interiorul căruia este asigurată libera circulație a persoanelor, în corelare cu măsuri adecvate privind controlul frontierelor externe, dreptul de azil, imigrarea, precum și prevenirea criminalității și combaterea acestui fenomen;

– să mențină integritatea acquis-ului comunitar și să-l dezvolte, cu scopul de a examina în ce măsură politicile și formele de cooperare instituite prin tratat ar trebui revizuite în vederea asigurării eficienței mecanismelor și instituțiilor comunitare.

Astfel, în titlul VI (CPJMP) rămân activitățile de prevenire și combatere a infracțiunilor grave (terorism, trafic de ființe umane și infracțiuni împotriva copiilor, trafic de droguri, arme, corupție și fraudă), cele specifice grupurilor de crimă

organizată și cu caracter transfrontalier. Pentru realizarea acestor activități se propune elaborarea unei acțiuni comune a statelor membre în domeniul cooperării polițienești și judiciare în materie penală” în trei direcții (conform art. K1):

- cooperarea între forțele de poliție, autoritățile vamale și alte autorități competente, direct sau prin intermediul Europol, în conformitate cu articolele K.2 și K.4 din Tratat;

- cooperarea între autoritățile judiciare și alte autorități competente din statele membre, în conformitate cu articolul K.3 lit. a-d, și cu articolul K.4;

- uniformizarea normelor de drept penal, în conformitate cu articolul K.3 lit. e.

Tratatul de la Lisabona (semnat în 2007, intrat în vigoare în anul 2009), cuprinde reglementările fundamentale privind spațiul de libertate, securitate și justiție consacrate în cadrul părții a III-a intitulat Politicile și acțiunile interne ale Uniunii, fiind structurat în 5 capitole (dispoziții generale, politici privind dreptul de azil, controlul la frontiere și imigrarea, cooperarea judiciară în materie civilă, cooperarea judiciară în materie penală și cooperarea polițienească). Conform art. 67 TFUE (ex-articolul 61 TCE și ex-articolul 29 TUE), Uniunea constituie un spațiu de libertate, securitate și justiție, cu respectarea drepturilor fundamentale și a diferitor sisteme de drept și tradiții juridice ale statelor membre.

Uniunea acționează pentru a asigura un înalt nivel de securitate prin măsuri de prevenire a criminalității, a rasismului și a xenofobiei, precum și de combatere a acestora, prin măsuri de coordonare și de cooperare între autoritățile polițienești și judiciare și alte autorități competente, precum și prin recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare în materie penală și, după caz, prin apropierea legislațiilor penale (alin. (3)).

În ceea ce privește cooperarea judiciară în materie penală, aceasta se regăsește reglementată de art. 82-86 TFUE. Astfel, conform art. 82 alin. (1) din TFUE (ex-articolul 31 TUE), cooperarea judiciară în materie penală, în cadrul Uniunii, se întemeiază pe principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare, și include apropierea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre în domeniile prevăzute la alin. (2) și la art. 83.

În prezent, cadrul juridic european de cooperare polițienească este dat de articolele 29 și 30 (K.1 și K.2) ale Tratatului Uniunii Europene și de articolul 135 (116) al Tratatului privind Constituția Europeană, iar Comisia Europeană a stabilit următoarele priorități de acțiune:

- crearea de structuri de coordonare la nivel european, în domeniile informației operative (Europol), al comunicării interpersonale a top-managerilor (Task-Force-ul European al Șefilor de Poliție), al pregătirii personalului (Colegiul European de Poliție) și al participării la eforturile de peacekeeping (Forța Europeană de Reacție Rapidă);

- prevenirea criminalității transnaționale prin promovarea celor mai bune practici și susținerea Forumului de Prevenire a Criminalității;

- implementarea măsurilor prevăzute pentru poliție din Convenția Schengen, cu privire la Libertatea de Circulație;

- combaterea huliganismului la evenimentele sportive majore;

– combaterea terorismului.

La baza comisiei (INTERPOL) nu a stat nici un tratat internațional sau document cu caracter legal. Acțiunile polițienești în colaborare erau planificate în cadrul unor întâlniri ale șefilor structurilor polițienești, nefiind girate de sistemele politice naționale. Organizarea polițienească internațională nu a beneficiat de o recunoaștere internațională pentru o perioadă îndelungată și, în aceste condiții, nici obținerea statutului de membru nu presupunea vreo procedură legală. În prima fază, conducerea a fost stabilită la Viena. Acolo poliția dispunea de facilități avansate precum divizii specializate de identificare a pașapoartelor furate și de evidență a amprentelor și fotografiilor.

Propunerea de constituire a uniunii internaționale a poliției a parvenit în anul 1910 din orașul Buenos Aires.

Încercarea de a organiza un sistem practic de conlucrare între puterile poliției criminale a fost întreprinsă de doctorul Heindel. Ca urmare a eforturilor întreprinse de Heindel, în anul 1912, în orașul Berlin, este convocată conferința forțelor polițienești din landurile (pământurile) germane.

De iure, istoria INTERPOL-ului începe din anul 1914, când 188 de participanți, reprezentanți din 14 state, membri ai unor servicii departamentale naționale, s-au reunit la Monaco [6, p. 10].

Drumul parcurs de INTERPOL de la înființare și până în prezent se aseamănă cu cel al multor organizații internaționale care au apărut în ultimul pătrar al secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; odată fondate, acestea au adoptat numele de „Comisie” (de exemplu: Comisia Internațională a Poștelor) și au avut ca membri, reprezentanți ai unor țări, instituții și chiar persoane particulare, pentru ca mai târziu denumirea să fie schimbată în „Organizație” membri fiind numai statele suverane [18, p. 20].

Europa anului 1914 a cunoscut o primă și importantă conferință internațională de poliție organizată la sugestia prințului Albert I de Monaco, în statul Monegasc, în perioada 14-18 aprilie. Obiectivul acesteia era crearea unei poliții judiciare internaționale, la care au participat reprezentanți din 27 de state, guverne și teritorii, și chiar persoane private importante.

Albert I de Monaco a fost impus de conjunctura socială a regiunii pe care o gestiona, din punct de vedere geografic criminalitatea se fixează unde este mai greu de combătut și are posibilitatea de a se extinde extrastatal. Fenomenul criminalității are o dimensiune națională (respectiv suma infracțiunilor ce se produc pe teritoriul unui stat și nu comportă aspectele de cooperare infracțională transnațională) și o dimensiune transnațională (respectiv suma infracțiunilor care se comit și se consumă prin cooperarea dintre infractorii care acționează pe teritoriul mai multor state) [19, p. 25].

Elaborarea unei strategii de colaborare în materia penală se manifestă prin schimbul de informații și asistența judiciară dintre părțile contractate printr-un regulament prestabilit (statut).

Statutul, la art. 12 și 46 și Regulamentul General, prin art. 57, au precizat și dezvoltat în fapt capacitatea organizației de a încheia acorduri internaționale.

Personalitatea morală internațională este opozabilă tuturor statelor membre ale OIPC, iar INTERPOL este opozabil tuturor altor organizații internaționale care acceptă să intre în raporturi regulate de cooperare cu INTERPOL.

Caracterul interguvernamental al organizației a fost recunoscut fără rezerve de guvernul francez [18, p. 32-33]. Actualmente Lyon se consideră capitala polițiilor lumii.

În fosta URSS problemele infracționalității criminale țineau în exclusivitate de competența internă a statului. În perioada sovietică, posibilitatea participării la activitățile Interpolului era percepută mai mult dintr-o perspectivă negativă. Iată de ce problematica Interpolului nu și-a găsit valorificare deplină. Doar după destrămarea URSS și activizarea contactelor internaționale interesul pentru tematica Interpolului cunoaște o anumită ascensiune în mediul științific [20, p. 16].

Adaptând acest context la statul nostru, conchidem automat că politica de securitate națională este într-o strictă dependență cu reformele din spațiul comunitar sau în genere internațional (schimbările social-politice și economice).

În acest sens tindem să demonstrăm că și ministerele, departamentele sau alte organe sufereau unele schimbări. În urma destrămării URSS au apărut un șir de probleme pentru frontierele Republicii Moldova, cu urmări și în activitatea Trupelor de Grăniceri. În urma proclamării suveranității republicilor unionale, formațiunile de grăniceri, dislocate pe teritoriul lor, au fost scoase din subordinea direcției principale ale Trupelor de Grăniceri și, în consecință, din comitetul de pază al frontierei de stat a URSS.

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 190 din 03.09.1991 a fost declarată trecerea sectorului frontierei de vest sub jurisdicția deplină și exclusivă a Republicii Moldova, paza frontierei de stat a fost încredințată Ministerului Securității Naționale (MSN) al Republicii Moldova [21, p. 129].

Natura apolitică a Comisiei Internaționale a Poliției Criminale a fost readusă în discuție odată cu expansiunea nazistă în Europa. Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial a condus și la reforma Comisiei care, începând cu 1946, și-a mutat sediul în Lyon, Franța. Din acel moment, INTERPOL s-a extins având în prezent peste 180 de membri.

Cooperarea polițienească și judiciară în materie penală fac obiectul unui pilon al Uniunii Europene, respectiv al treilea pilon, și se referă la cooperarea interguvernamentală. Atribuțiile acesteia sunt stipulate printre altele și în articolul 30 al Tratatului de la Maastricht.

Instituțiile create pentru acest pilon sunt Poliția Europeană (Europol), care are rol de coordonare și strângere de informații. Mai există și un organism european pentru îmbunătățirea cooperării judiciare (Eurojust).

Mandatul Europol s-a extins pentru a cuprinde toate formele grave de criminalitate internațională, așa cum sunt acestea enumerate în Anexa la Convenția Europol. Convenția Europol a fost ratificată de toate statele membre și a intrat în vigoare la 1 octombrie 1998 [22]. În urma adoptării mai multor hotărâri cu caracter juridic cu privire la Convenție, Europol a început să își desfășoare toate activitățile în data de 1 iulie 1999.

Europol are misiunea de a-și aduce o contribuție semnificativă la acțiunea Uniunii Europene de aplicare a legii împotriva crimei organizate și a terorismului, concentrându-și eforturile asupra organizațiilor criminale.

În plus, principalele priorități ale Europolului includ infracțiunile împotriva persoanelor, infracțiunile financiare și infracțiunile cibernetice. Aceasta se aplică atunci când este implicată și o structură de crimă organizată și sunt afectate două sau mai multe state membre [23].

În Convenția Europol se stipulează că Europol va înființa și păstra un sistem computerizat pentru a permite introducerea, accesul și analizarea datelor. Convenția prevede un cadru strict pentru a garanta protejarea drepturilor persoanelor și a datelor, precum și controlul, supravegherea și siguranța acestora din urmă [24].

Sistemul computerizat al Europol (TECS) va avea trei componente principale:

- un sistem informațional;
- un sistem de analiză;
- un sistem de index.

Sistemele de analiză și de index sunt deja operabile. Noul sistem de informare este utilizat de către Europol de la începutul anului 2005, iar din octombrie 2005 este disponibil pentru statele membre. „Dat fiind că activitățile ce țin de crima organizată la nivel internațional nu se opresc la granițele naționale, Europol și-a îmbunătățit cooperarea privind aplicarea legii internaționale prin negocierea de acorduri operative bilaterale sau strategice cu alte state și organizații internaționale, după cum urmează: Bulgaria, Canada, Columbia, Banca Centrală europeană, Comisia Europeană, inclusiv Oficiul European Anti-Fraudă (OLAF), EUROJUST, Centrul European de Monitorizare a Drogurilor și Dependenței de Droguri, Islanda, Interpol, Norvegia, Elveția, Turcia, Statele Unite ale Americii, Biroul ONU privind Drogurile și Criminalitatea, Organizația Mondială a Vănilor, România și Rusia” [25, p. 57-61].

La originea cooperării dintre forțele de poliție în Europa, miza era aceea a pregătirii unei riposte instituționale comune în fața amenințării teroriste și a dezvoltării criminalității transfrontaliere. Mafiile naționale și grupurile teroriste au pus în practică, înaintea tuturor, principiile liberei circulații în Europa. Sens în care criminalitatea transfrontalieră depășește cu mult cotele alarmante ale efectelor produse la nivel micro și macro social [26].

Internaționalizarea criminalității impune statele să coopereze în scopul unei investigări eficiente a crimelor. Instituțiile asistenței juridice internaționale în materie penală au devenit parte componentă a sistemelor naționale de drept, având un rol primordial în efectuarea investigațiilor și identificarea făptuitorilor. În acest scop, judecătorii naționali sunt chemați să aplice corect normele în materie de comisiu rogatorii, extrădare, recunoaștere a hotărârilor penale ale instanțelor judecătorești străine ș.a [27, p.10].

Pe continentul european, cooperarea polițienească e pusă în practică în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și avea în vedere în speță obiective politice protecționiste orientate spre regimurile conservatoriste. Altfel spus, la începuturile sale cooperarea polițienească urmărea contracararea activităților subversive.

Conform Encyclopedia of Criminology, cel mai elocvent exemplu din acea vreme e constituit de Uniunea Polițienească a Statelor Germane, o instituție polițienească supranațională (1851-1866), al cărei obiectiv a constat în oprirea opoziției politice a anarhiștilor, democraților și socialiștilor.

Premisa creării acestei uniuni a fost reglementarea unor sisteme de schimb de informații între membri cu ajutorul unor formulare sau prin intermediul unor întâlniri polițienești. Ecoul Uniunii nu a reușit să atragă decât șapte poliții, toate reprezentante ale unor state vorbitoare de limba germană, constituite politic într-o formă federală. Întrucât autonomia organizării polițienești în raport cu dimensiunea politică a statului era încă precară, începerea Războiului Austro-Prusac a cauzat desființarea Uniunii Polițienești a Statelor Germane.

Sociologul Mathieu Deflem consideră amplificarea organizării polițienești un rezultat al creșterii autonomiei forțelor de ordine în cadrul statului național, prin dezvoltarea acestor instituții, prin separarea obiectivelor poliției de cele ale clasei politice și prin ocurența unor probleme cu caracter internațional care implică dialogul de specialitate. Același sociolog menționa referitor la aceeași perioadă că „cu cât este mai mare distanța pe care instituțiile naționale de poliție au câștigat-o în poziționarea independenței față de centrele lor politice, cu atât este mai mare șansa ca aceste instituții să poată dezvolta cooperarea internațională”.

Concluzii. Conchidem că analiza nomenclatorului internațional și european privind cooperarea polițienească în materie penală este o cercetare foarte complexă. Acest studiu are menirea de a soluționa doar mici tangențe ce țin de cooperarea polițienească internațională și beneficiile organelor noastre polițienești (în special ale României și ale Republicii Moldova). Parvin întrebări retorice celor care guvernează forțelor de drept referitor la adaptabilitatea strategiilor comunitare sau internaționale la cadrul național dat fiind faptul lipsei culturii civice sau a resurselor economice ce ar facilita transpunerea în viață a standardelor supranaționale promovate de INTERPOL, EUROPOL etc...

Concluzionăm că principiul de bază al cooperării transfrontaliere este realizarea în ariile frontaliere a unor spații contractuale în scopul de a permite găsirea de soluții comune la problemele similare, entitățile statale neignorând, față de colectivitățile lor periferice, particularitatea și specificul problemelor de vecinătate cu care acestea se confruntă.

Acest fapt subliniază în mod simultan nevoia de a asigura nu numai penitența identităților regionale, ci și necesitatea de a face să beneficieze procesul construcției europene de dinamismul și de geniul propriu colectivităților locale și regionale situate de o parte și de alta a unei frontiere, atunci când ele încearcă să dezvolte împreună un parteneriat real, o adevărată sinergie și deplină solidaritate conform imaginii a ceea ce ar trebui să constituie o Europă unită și diversă.

Din dorința de a lărgi și diversifica relațiile de cooperare în cadrul programului Inițiativei de Cooperare în Sud-Estul Europei, a fost recunoscut interesul țărilor în ceea ce privește combaterea infracționalității transfrontaliere și dezvoltarea unei mai strânse cooperări regionale în aplicarea legislației, fiind convinse ca infracționalitatea existentă la frontierele Părților reprezintă o amenințare serioasă

pentru suveranitatea acestora și pentru comerțul legal, aceasta putând fi combătută în mod eficient prin cooperarea între autoritățile cu atribuții legale specifice.

Adaptând acest context internațional, regional la R. Moldova, vom observa că real constituie o problemă pentru viitorul țării, o alură de instabilitate se abate asupra acestei țărișoare din simplul motiv că stă la intersecția celor „mai mari” care împart sferile de influență. Problema frontierelor este una extrem de gravă în Republica Moldova și cu foarte multe implicații în plan geopolitic și geostrategic. De altfel, însăși Republica Moldova este o frontieră, o frontieră între romanitatea orientală și slăvitărea orientală, între Europa de Sud-Est, Europa Centrală și Europa de Est.

În mare parte mulțimea de frontiere și limitele ce se întâlnesc în țara noastră sunt o consecință a acestei așezări geografice. Din nefericire, în ultima vreme avem impresia că Republicii Moldova îi va reveni calitatea de frontieră între Europa politică și sfera de influență rusă sau chiar a unui bloc neocomunist refăcut în jurul axei Beijing-Moscova [28, p. 12].

Spre marele nostru regret, menționăm că Republica Moldova are și astăzi reminiscențe ale crimei organizate transfrontaliere, care reprezintă poate cea mai puternică amenințare contemporană la adresa securității statelor lumii, iar rețelele ilicite transnaționale nu pot fi dizolvate fără conjugarea unor măsuri unitare din partea tuturor organismelor statale specializate în ofensiva antiinfracțională [19, p. 24].

Eliminarea acestui fenomen criminal – aspect pe care îl vom glorifica în momentul în care nu va exista decât niște norme juridice căzute în desuetudine care reglementează modalitatea de sancționare a membrilor crimei organizate transfrontaliere, datorită lipsei cazurilor ce alcătuiesc precedent judiciar în urma săvârșirii infracțiunilor.

Pentru a realiza acest obiectiv, ar trebui să existe un angajament de dezvoltare a cooperării în cel mai înalt grad între autoritățile cu atribuții legale specifice. Plecând de la ideea că infracționalitatea transfrontalieră prejudiciază interesele economice, fiscale și comerciale ale respectivelor țări și având în vedere acordurile, înțelegerile sau tratatele existente privind asistența reciprocă, precum și alte acorduri internaționale cu privire la aplicarea legii, deja acceptate de Părți, acordul la care facem referire au convenit ca autoritățile cu atribuții în aplicarea legii privind infracționalitatea transfrontalieră și vama să însemne autorități naționale competente desemnate de Părți.

Aceasta desemnare va fi confirmată la Secretariatul SECI și va putea fi modificată printr-o notificare adresată Secretariatului. Infracționalitatea transfrontalieră, fiind definită pentru toate părțile implicate, ca toate încălcările sau tentativele de încălcare a legislației și reglementărilor naționale în scopul organizării, dirijării, sprijinirii sau facilitării infracționalității internaționale.

Construcția europeană, cu atât mai mult integrarea europeană, are în mod fundamental nevoie de aceste spații transfrontaliere pentru a-și demonstra fiabilitatea, autenticitatea și legitimitatea; regiunile transfrontaliere devin într-un fel laboratoare privilegiate ale construcției europene.

Conchidem că România la nivel instituțional și-a implementat o strategie

destul de eficace, obiectivele promovate de documentele internaționale, de cadrul juridic privind cooperarea polițienească sunt mai palpabile decât în R. Moldova, prin intermediul subordonii Inspectoratului General al Poliției Române, Centrului de Cooperare Polițienească Internațională (CCPI), autoritatea națională centrală în domeniul cooperării polițienești internaționale fiind specializată în schimbul de informații operative în domeniul combaterii criminalității la nivel internațional și, potrivit legii, asigură schimbul de informații operative în domeniul combaterii criminalității transfrontaliere, precum și gestionarea fluxului informațional de interes operativ aferent cooperării internaționale derulată de structurile specializate ale Ministerului Afacerilor Interne.

CCPI reunește următoarele canale de cooperare polițienească internațională: INTERPOL, EUROPOL, Sistemul Informatic Schengen/ SIRENE, legătura operațională cu Centrul SELEC, precum și cu atașatii de afaceri interne și ofițerii de legătură, atât români acreditați în străinătate, cât și străini acreditați în România.

– realizarea cooperării la nivel operațional în domeniul polițienesc pe segmentul schimbului de date și informații, cu respectarea regulilor de confidențialitate și de protecție a datelor cu caracter personal, precum și a legislației în domeniu;

– informarea autorităților competente române și străine cu privire la infracțiunile de terorism și a faptelor conexe acestora, traficul de droguri, falsificarea de monedă și alte titluri de valoare române sau străine, furturile de obiecte de artă și autovehicule, activitatea infractorilor străini sau români urmăriți internațional, conținutul unor documente de identitate străine în vederea prevenirii intrării/ ieșirii ilegale a unor persoane, precum și despre orice alte fapte prevăzute de legea penală pentru luarea măsurilor operative ce se impun în domeniul prevenirii și combaterii criminalității cu caracter transfrontalier;

– alte forme de cooperare și asistență polițienească și judiciară ce derivă din tratate la care România este parte sau din instrumente juridice comunitare ori potrivit legislației interne;

– dezvoltarea cooperării internaționale în lupta împotriva criminalității și coordonarea activității atașatilor de afaceri interne și a ofițerilor de legătură români acreditați în străinătate, în domeniul schimbului de date și informații operative;

– coordonarea schimbului de date și informații între autoritățile competente române și străine, în scopul desfășurării unor acțiuni comune care necesită realizarea de operațiuni pe teritoriul mai multor state;

– sprijinirea activității ofițerilor de legătură români la Centrul SELEC;

– asigurarea schimbului de experiență cu structurile similare din străinătate.

Nu în zadar autorul a etalat atribuțiile și competențele CCPI a statului limitrof, acest fapt este relevant și pentru RM.

Este necesar ca gestionarea și facilitarea schimbului de informații operative la nivel internațional, regional și național, în domeniul combaterii criminalității, prin intermediul canalelor de legătură avute la dispoziție (INTERPOL, EUROPOL și SELEC/GUAM) să nu fie la nivel teoretic, ci implementat în practică prin prisma următoarelor funcții:

1) asigurarea schimbului informațional dintre subdiviziunile Inspectoratu-

lui/ MAI și alte instituții ale statului, care realizează măsurile speciale de investigație și autoritățile de aplicare a legii din străinătate;

2) gestionarea fluxului informațional de interes operativ aferent cooperării internaționale și furnizarea informațiilor de domeniu cu respectarea regulilor de confidențialitate și de protecție a datelor cu caracter personal;

3) dezvoltarea cooperării internaționale în lupta împotriva criminalității în domeniul schimbului de date și informații operative.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Alexei Potângă, Gheorghe Costachi, „Asigurarea drepturilor omului în lume”, Chișinău: Ed. Epigraf, 2003, p. 46.

2. Ioan Vida, „Drepturile omului în reglementări internaționale”, București: Ed. LUMINA LEX, 1999, p. 26.

3. Oleg Bălan, Ștefan Urătu, „Poliția și societatea civilă”, resp. de ed. Constantin Creangă; Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI al Rep. Moldova, Catedra „Drept Public”. Com. Helsinki pentru Apărarea Drepturilor Omului în Moldova, Ch.: Colograf-Com, 2001 (Combinatul Poligr.), p. 110.

4. Mihail Bârgău, Gheorghe Gladchi, Ștefan Stamatina [et. all], „Poliția și securitatea publică”, Materialele Conf. șt. din 09.12.2002/ red. Șt. Mihail Bârgău, Ch.: Centrul ed. al Acad. „Ștefan cel Mare”, a MAI al RM, 2003, p. 38.

5. Agata-Mihaela Popescu, „Importanța cooperării polițienești internaționale”, Univ. Creștină „Dimitrie Cantemir”, București, România, volumul 3. Issue 2/2014.

6. Radomir Gârlea, Ian Dogotari, Alic Clefos; „Interpol: Istorie și actualitate”, Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI. Ch.: Centrul ed. al Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI al Rep. Moldova, 2003, p. 20.

7. Cornelia Pârlog, Daniela Luminița Constantin, „Dezvoltarea regională și integrarea Europeană”, / Lucrările celui de-al doilea simpozion național al Asociației Române de Știință și Regionale, Ed. OSCAR PRINT, București, 2003, p. 266.

8. Alexei Barbăneagră, „Infrațiunile contra păcii și securității omenirii”, Chișinău (Tipograf. „Sirius”); 2005, p. 3-5.

9. Adrian Iacob, „Cooperarea polițienească între state”, Ed. Tritonic, București, 2007, p. 336.

10. Constantin Creangă, Ștefan Stamatina, „Ghidul deontologiei polițienești”, Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI, Ch.: Centrul ed. al Acad. „Ștefan cel Mare”, 2004, p. 13.

11. Victor Balmuș, Valeriu Muntean, „Elemente de drept polițienesc: [Man.]”; A.Ș.M. Institut. de filozofie, sociologie și drept. Ch.: Tipogr. AȘM, 2006, p. 17.

12. Ștefan Stamatina, Veaceslav Grati, Ian Dogari, „Teoria și tactica aplicării și folosirii armei de foc în contextul drepturilor omului”, Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI, Ch.: Centrul ed. al Acad. „Ștefan cel Mare”, 2004, p. 9.

13. Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, Publicat: 01.03.2013 în Monitorul Oficial nr. 42-47, art. 145, Data intrării în vigoare: 05.03. 2013.

14. Gilbert Gornig, Ioana E. Rusu, „*Dreptul Uniunii Europene*”, Ed. C.H. Beck, 2007, p. 27.

15. Pavel Abraham, Victor Nicolăiescu, Bogdan Ștefăniță Iasnic, „*Poliția Comunitară: Abordări conceptuale și perspective contemporane*”, Ed. Expert, București, 2002, p. 137.

16. Agata-Mihaela Popescu, „*Importanța cooperării polițienești internaționale*”, București, 2014, p. 1;

17. Stancu Șerb, Constantin Drăghici, Adrian Iacob [et. all], „*Drept polițienesc și contravențional*”, Ed. Tritonic, București, 2003, p. 217-218.

18. Vasile Troneci, „*INTERPOL poliție fără frontiere*”, Ed. Tehnică, București, 2001, p. 20.

19. Iamandi Luca, Nicolae Ghinea, Norel Neagu [et. all], „*Protecția juridică a României împotriva criminalității transnaționale*”, București, Pro Universitaria, 2010, p. 25.

20. Vladimir Sterpu, „*Tratarea problematicii Interpolului în literatura științifică din Federația Rusă*”, Revistă științifico-practică (ianuarie, 2013) „*Legea și Viața*”, p. 16.

21. Victor Guțuleac, „*Drept polițienesc*”, Institut. de Științe Penale și Criminologie Aplicată; Inst. de Cercetări Juridice și Politice al Acad. de Științe din Moldova, Chișinău: S.n., 2015 (Î.S.F.E.-P. „Tipografia Centrală”), p. 129.

22. Convenția Europol-www.mai.gov.ro/Documente/Relații_internaționale/CONVENTIE_EUROPOLRO.pdf

23. http://www.politiaromana.ro/DPT/cooperare_internationala.htm

24. Platona Il., Dănilă M., „*Instituții de cooperare polițienească*”, Noțiuni introductive, 136 p.

25. Nicoleta-Elena Buzatu, „*International institutions involved in the prevention and fight against illicit drug consumption and traffic*”, Sibiu Alma Mater University Journal - Series B. Law and Administrative Sciences - Vol. 2, nr. 2/2009, p. 57-61.

26. Lixandru Oana-Cristina, Rezumat la teza de doctorat: „*Managementul constituirii și funcționării structurilor specializate în investigarea criminalității transfrontaliere*”, București, 2011, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de poliție.

27. Mihai Poalelungi, Igor Dolea, Tatiana Vîzdoagă [et all.], „*Manualul judecătorului pentru cauze penale*” / coord. ed.: Mihai Poalelungi [et al.]. ediția I – Ch.: S. n., 2013 (Î.S. F.E.-P. „Tipografia Centrală”), p. 10.

28. „*Securitatea și apărarea Națională a Republicii Moldova*”, Inst. de Politici Publice, Ch.: Arc., 2002 (Tipografia Centrală). p.12.